

ODGOVORNOST ZA ŠTETU ZBOG OŠTEĆENJA BRODICE NA VEZU – TERET DOKAZIVANJA

VISOKI TRGOVAČKI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Presuda br. PŽ-6300/2017-4 od 9. ožujka 2020.

Sudac: mr. sc. Srđan Šimac

Korisnik veza, kao tužitelj u sporu, potraživao je naknadu štete zbog oštećenja svoje brodice. U trenutku štetnog događaja brodica se nalazila na vezu u moru u tuženikovoј marini, na temelju ugovora o godišnjem vezu sklopljenog između stranaka u sporu. U ovoj pravnoj stvari, na tužitelju (korisniku veza) nije bio teret dokazivanja o tome tko je odgovoran za nastalu štetu na njegovoj brodici. Pretpostavljala se tuženikova odgovornost za štetu, pa je na njemu bio teret dokazivanja kako on ne odgovara za štetu. Tuženik (marina) trebala je dokazati da je šteta na tužiteljevoj brodici nastala bez njegove krivnje, odnosno dokazati postojanje okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost.

Tužitelj je vlasnik brodice, a tuženik je marina M. u kojoj se tužiteljeva brodica nalazila na vezu, na temelju ugovora o godišnjem vezu. Tužbeni zahtjev odnosi se na naknadu štete zbog oštećenja brodice na vezu.

U prvostupanjskom je postupku utvrđeno da su stranke, 30. kolovoza 2005. godine, sklopile ugovor o korištenju godišnjeg veza u marini M. za tužiteljevu brodicu za razdoblje od 7. rujna 2005. do 6. rujna 2006. godine, u iznosu od 21.491,70 kuna za godišnji vez. Tijekom boravka u marini M., 17. lipnja 2006. godine, tužitelj je primijetio oštećenja na brodici te ih je odmah prijavio tuženiku i Lučkoj kapetaniji M. Tužitelj je od tuženika zatražio naknadu štete jer je oštećenje njegove brodice nastalo za vrijeme trajanja ugovora i boravka brodice u marini.

Tuženik je osporio osnovu i visinu tužbenog zahtjeva. Istaknuo je kako tužitelj u tužbi neosnovano navodi da je njegova brodica oštećena tijekom čuvanja na suhom vezu. U prijavi nezgode Lučkoj kapetaniji M., od 17. lipnja 2006. godine, navedeno je da je brodica bila privezana uz obalu i usidrena, a pod vrstom nezgode sudar s drugim brodom i površinska ogrebotina (skinuta boja) dužine otprilike jedan metar. Tuženik je istaknuo kako iz navedenog proizlazi da se tužiteljeva brodica sudarila s drugim brodom, a u skladu s odredbom čl. 750. Pomorskog zakonika, u slučaju sudara brodova, za štetu koja nastane na brodu odgovara drugi brod. Zbog toga je tuženik istaknuo prigovor promašene pasivne legitimacije. Tuženik je naveo kako je odredbom čl. 12. ugovora propisano da

on ne snosi odgovornost za štetu nastalu zbog krivnje trećih osoba. Smatrao je kako tužitelj nije dokazao da su ispunjene pretpostavke za njegovu odgovornost za ovu štetu pa je predložio da se odbije tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Na temelju rezultata provedenog dokaznog postupka, prvostupanjski je sud utvrdio, u skladu s odredbom 4. ugovora, da se tuženik, među ostalim, obvezao čuvati i paziti plovilo u marini. Prema odredbi čl. 10. ugovora, tuženik se obvezao nadoknaditi štetu zbog oštećenja na plovilu koja nastanu za vrijeme čuvanja plovila u marini i za koja bi prema Zakonu tuženik bio odgovoran. Odredbom čl. 12.e) ugovora, utvrđeno je da tuženik ne snosi odgovornost za naknadu štete nastalu na plovilu zbog krivnje trećih osoba.

Prema odredbi čl. 342. st. 2. Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 35/2005 i 41/2008; u nastavku: ZOO) propisano je da u slučaju ako tuženik ne ispuni svoju obvezu, vjerovnik ima pravo zahtijevati popravlanje štete koju je zbog toga pretrpio. Pretpostavka za ostvarenje prava na naknadu štete po osnovi ugovorne odgovornosti je povreda ugovorne obveze. Odredbom čl. 342. ZOO-a propisane su pretpostavke odgovornosti za ugovornu štetu: a) postojanje ugovora, b) neispunjenje ili zakašnjenje u ispunjenju dužnikove obveze, c) šteta nanesena vjerovniku, d) postojanje uzročne veze te e) postojanje protupravnosti, odnosno nepostojanje neke od okolnosti koja dopušta oslobođenje dužnika od odgovornosti. Sve navedene pretpostavke moraju biti ispunjenje kumulativno.

Za štetu iz odredbe čl. 342. st. 2. ZOO-a, dužnik odgovara na temelju pretpostavljene krivnje i može se osloboditi od odgovornosti ako dokaže da je šteta nastupila bez njegove krivnje. Na temelju provedenog dokaznog postupka, a posebno iskaza saslušanih svjedoka, prvostupanjski je sud utvrdio da je šteta nastala dok se tužiteljeva brodica nalazila na vezu u moru u tuženikovoj marini. Stoga je prvostupanjski sud utvrdio kako je tuženik prekršio svoju ugovornu obvezu, odnosno nije ispunio svoju obvezu čuvanja plovila u marini (čl. 4. ugovora) te da je zbog toga tužitelj pretrpio štetu koju mu je tuženik dužan nadoknaditi.

Prvostupanjski je sud smatrao da tuženik u ovoj pravnoj stvari odgovara na temelju pretpostavljene krivnje. Stoga je tijekom postupka bio dužan dokazati postojanje okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost kao čuvara za nastalu štetu, odnosno bio je dužan dokazati da je stvar koja je objekt činidbe slučajno propala te da je pravodobno ispunio svoju obvezu (čl. 342. st. 5. ZOO-a). On je bio dužan dokazati da nije mogao ispuniti svoju obvezu, odnosno da je zakasnio s ispunjenjem obveze zbog vanjskih, izvanrednih i nepredvidivih okolnosti koje su nastale prije sklapanja ugovora, a koje nije mogao spriječiti, otkloniti ili izbjeći (čl. 343. ZOO-a).

Tuženik je tijekom postupka pred prvostupanjskim sudom tvrdio da ne snosi odgovornosti za štetu jer je šteta na tužiteljevoj brodici nastala zbog krivnje trećih osoba (čl. 12. st. 1.e Ugovora), i to zbog sudara s drugim brodom. Prema ocjeni prvostupanjskog suda, tuženik nije uspio dokazati navedeno (čl. 219. st. 1. čl. 7. st. 1. ZPP-a). Ako sud ne može utvrditi odlučne činjenice na temelju provedenih dokaza, primijenit će se pravilo o teretu dokazivanja (čl. 221.a ZPP-a).

S obzirom na tuženikov prigovor da je u prijavi nezgode brodice navedeno kako su oštećenja nastala zbog sudara s drugim brodom, prvostupanjski je sud utvrdio da je u toj prijavi, također, navedeno kako je u trenutku nezgode brod bio privezan uz obalu i usidren. Lučki kapetan, svjedok N. B. koji je ispunio prijavu nezgode je na pitanje zašto je kao vrstu nezgode naveo sudar s drugim brod, iskazao da je to bila njegova pretpostavka s obzirom na mjesto gdje se nalazio brod koji je bio privezan uz obalu i oštećenja koja su na brodu nastala. Slijedom navedenog, prvostupanjski je sud zaključio da tuženik nije dokazao postojanje okolnosti koje bi isključile njegovu odgovornost kao čuvara za štetu koju je pretrpio tužitelj.

Radi utvrđivanja visine nastale štete, prvostupanjski je sud izveo dokaz vještačenja putem vještaka pomorske struke. Stalni sudski vještak za pomorski promet i brodogradnju R. G. utvrdio je visinu štete na brodici u iznosu od 10.850,00 eura, odnosno 81.375,00 kuna. Tužitelj nije imao primjedbe na nalaz i mišljenje vještaka, dok se vještak na tuženikove primjedbe detaljno očitovao pisanim putem, te usmenim očitovanjem na ročištu.

Tužiteljeve navode o tome da se iznosu utvrđene štete treba dodati i PDV-e, prvostupanjski je sud ocijenio neosnovanim jer se ovdje radi o tražbini s osnove naknade za štetu, a ne o tražbini proizašloj iz prometa roba ili usluga između stranaka. Porez na dodatnu vrijednost je prihod državnog proračuna (čl. 1. st. 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost, *Narodne novine*, br. 47/1995, 106/1996, 164/1998, 105/1999, 54/2000, 73/2000, 48/2004, 82/2004, 90/2005, 76/2007, 87/2009, 94/2009 i 22/2012; u nastavku: ZOPDV) te se plaća na isporuke svih vrsta dobara i sve obavljene usluge u tuzemstvu uz naknadu (čl. 2. st. 1. ZOPDV-a). Pored navedenog, tužitelj temelji visinu tužbenog zahtjeva na predračunu brodogradilišta C. Republike Italije, od 2. srpnja 2007. godine, u kojem stoji kako troškovi popravka brodice iznose 12.800,00 eura bez PDV-a.

Slijedom navedenog, prvostupanjski je sud ocijenio tužbeni zahtjev osnovanim u iznosu od 10.850,00 eura zajedno s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama (čl. 22. st. 4. i čl. 29. i čl. 1086. ZOO-a). Što se tiče preostalog dijela tužbenog zahtjeva u iznosu od 1.950,00 eura, prvostupanjski je sud odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Tužitelj je podnio žalbu protiv presude navodeći kako je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo, odbijajući tužbeni zahtjev kao neosnovan za iznos od 1.950,00 eura koji predstavlja iznos PDV-a na utvrđeni iznos štete. Smatrao je kako ima pravo na naknadu pune štete, uključujući i isplatu iznosa PDV-a na tu štetu (čl. 1085. i 1090. ZOO-a). Stoga je tužitelj predložio drugostupanjskom sudu da preinači pobijanu presudu u njegovu korist.

U odgovoru na žalbu tuženik je osporio žalbene navode tužitelja i istaknuo da je prvostupanjski sud dosudio tužitelju utvrđeni iznos štete od 12.800,00 eura. Iz predračuna koji je tužitelj predočio u spisu, nalazio se samo iznos od 12.800,00 eura. Osim toga, tužitelj u tužbenom zahtjevu nije zatražio iznos PDV-a. U nastavku odgovora na žalbu, tuženik je ponovio, odnosno dodatno obrazložio navode iz svoje žalbe.

Tuženik je protiv presude u točki I. i II. njezine izreke podnio žalbu, navodeći u njoj da prvostupanjski sud nije obrazložio zašto je odbio njegov prijedlog za izvođenje dokaza očevitom na mjestu događaja radi dokazivanja uzroka štete na tužiteljevoj brodici. Prema mišljenju tuženika, tužitelj je morao dokazati da je šteta nastala za vrijeme boravka njegove brodice u marini. Osim toga, tužitelj nije dokazao pretpostavke tuženikove odgovornosti za štetu koje se moraju ispuniti kumulativno. Tuženik je, također, smatrao kako je prvostupanjski sud, pri donošenju pobijane presude, pogrešno primijenio materijalno pravo i donio pogrešnu odluku o troškovima postupka. Slijedom navedenog, tuženik je predložio drugostupanjskom sudu da ukine pobijanu presudu i ili da je preinači i odbije tužbeni zahtjev.

VTS je odlučio da tužiteljeva i tuženikova žalba nisu osnovane.

Nakon što je pobijana presuda ispitana na temelju odredbe čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011 – pročišćeni tekst, 25/2013, 89/2014 i 70/2019; u nastavku: ZPP) u granicama dopuštenih žalbenih razloga i pazeći pritom, po službenoj dužnosti, na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz odredbe čl. 354. st. 2., 4., 8., 9, 11, 13 i 14 ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava, VTS je utvrdio da je presuda pravilna i zakonita.

VTS je smatrao kako je prvostupanjski sud dao valjane i detaljne razloge za svoju odluku te da je donio pobijanu presudu na temelju pravilno utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno ocijenjenih rezultata dokaznog postupka i uz pravilnu primjenu materijalnog prava. Stoga se VTS poziva na njezino obrazloženje.

U obrazloženju presude VTS ističe da se tuženik bavi različitim djelatnostima, među kojima je i pružanje usluge vezivanja brodova i brodice na morskim

vezovima te njihovo čuvanje. Djelatnost upravljanja marinom je složena i nosi sa sobom prava, dužnosti i odgovornosti, kao i brojne rizike.

VTS je istaknuo kako je svaka stranka dužna iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili s kojima pobija navode i dokaze protivnika (čl. 219. ZPP-a). Ako sud na temelju izvedenih dokaza (čl. 8. ZPP-a) ne može sa sigurnošću utvrditi neku činjenicu, o postojanju te činjenice zaključit će primjenjujući pravila o teretu dokazivanja (čl. 221.a ZPP-a).

Prvostupanjski je sud ocijenio tuženikove prigovore na nalaz i mišljenje vještaka kao neosnovane. VTS je smatrao kako je prvostupanjski sud ispravno utvrdio da se PDV-e obračunava na promet roba i usluga, ali u pravilu ne i na iznos naknade za štetu. Ako oštećenik preda brod brodograditelju na popravak te mu brodograditelj nakon popravka izda račun s PDV-om koji oštećenik mora platiti, oštećenik bi imao pravo na puni iznos obeštećenja od štetnika za koji je njegova imovina umanjena zbog štete (čl. 1085. st. 1. i čl. 1090. ZOO-a). U ovom postupku, do zaključenja glavne rasprave, tužitelj nije dokazao da je pri popravku oštećenja na brodicu platio PDV-e. U tom slučaju, VTS je smatrao kako je prvostupanjski sud pravilno odbio ovaj dio tužbenog zahtjeva kao neosnovan (čl. 219. st. 1. ZPP-a).

VTS je tumačio ugovor o vezu i zaključio kako se tuženik tijekom važenja ugovora obvezao čuvati i paziti brodicu u marini te nadoknaditi štetu nastalu na brodu za vrijeme njegova čuvanja, za koju bi on bio odgovoran prema zakonu. Odredbom ugovora utvrđeni su određeni razlozi za koje tuženik ne bi bio odgovoran za štetu, uključujući i radnje trećih osoba. VTS je smatrao da tuženik nije ispunio svoju ugovornu obvezu čuvanja tužiteljeve brodice jer je oštećena za vrijeme trajanja ugovora. Odgovornost tuženika za štetu koju je tužitelj pretrpio pretpostavlja se u ovoj pravnoj stvari. Prema mišljenju VTS-a, rezultati cjelokupnog dokaznog postupka pred prvostupanjskim sudom upućuju, kao što je utvrdio i prvostupanjski sud, na činjenicu da tuženik do zaključenja glavne rasprave nije dokazao kako bi ta šteta nastala bez njegove krivnje, odnosno nije dokazao postojanje okolnosti koje bi isključile njegovu odgovornost kao čuvara za nastalu štetu (čl. 342. st. 5. i čl. 343. ZOO-a i čl. 12. ugovora).

VTS se pozivao na odredbe ZOO-a kojima je propisano da je sudionik u obveznom odnosu dužan ispuniti svoju obvezu i odgovoran je za njezino ispunjenje (čl. 9. ZOO-a). Kada dužnik ne ispuni svoju obvezu ili zakasni s njezinim ispunjenjem, vjerovnik ima pravo zahtijevati nadoknadu štete koju je zbog toga pretrpio (čl. 342. st. 2. ZOO-a). Za štetu iz odredbe čl. 342. st. 2. ZOO-a, dužnik odgovara na temelju pretpostavljene krivnje i može se osloboditi od odgovornosti za štetu ako dokaže da je ona nastala bez njegove krivnje.

U ovoj pravnoj stvari nije na tužitelju teret dokazivanja o tome tko je odgovoran za nastalu štetu na njegovoj brodici. Pretpostavlja se tuženikova ugovorna odgovornost za štetu (čl. 342. st. 2. u vezi s čl. 9. ZOO-a). Zato je na njemu teret dokaza da on ne odgovara za ovu štetu (čl. 219. i st. 221.a ZPP-a). Tuženik, po ocjeni VTS-a, u tome nije uspio do zaključenja glavne rasprave.

Izvođenje dokaza očevitom na mjestu događaja te vještačenjem po sudskom vještaku pomorske struke o utvrđivanju uzroka štete i isključenju tuženikove odgovornosti je, prema ocjeni VTS-a, nakon deset godina od nastanka predmetne štete, bespredmetno i samo bi doprinijelo odugovlačenju postupka. VTS je istaknuo kako je tuženik od dana nastanka štete imao na raspolaganju brojne mogućnosti pravodobnog utvrđivanja uzroka štete za koje tvrdi da ga ekskulpirao od odgovornosti u ovoj pravnoj stvari.

O tuženikovoj žalbi VTS je odlučio na temelju čl. 368. st. 1. ZPP-a. Zahtjevi stranaka za naknadu troškova odbijeni su kao neosnovani jer su ocijenjeni kao radnje koje nisu potrebne za vođenje ovog postupka, a to je odlučivanje o žalbi.

Prema ocjeni VTS-a, prvostupanjski je sud donio pravilnu i zakonitu presudu, pa su odbijene kao neosnovane tuženikova i tužiteljeva žalba te je potvrđena prvostupanjska presuda.

Bilješka:

U ovom sporu sud je tumačenjem ugovora o vezu zaključio kako se tuženik tijekom važenja ugovora obvezao čuvati brodicu u marini te nadoknaditi štetu nastalu na brodici za vrijeme njezina čuvanja. Treba istaknuti da je u ovom predmetu primijenjeno materijalno pravo koje je važno prije novele Pomorskog zakona iz 2019. godine, kojom je ugovor o nautičkom vezu postao novi imenovani ugovor hrvatskog prava (Pomorski zakonik, čl. 673.j do 673.v, *Narodne novine*, br. 17/2019). Zakonodavac je vjerno prenio i implementirao specifičnosti ugovora o vezu koje su se izgradile i ustalile u poslovnoj praksi hrvatskih marina. Rezultati poslovne prakse hrvatskih marina pokazuju da prema aktualnoj praksi i ponudi, većina hrvatskih marina ne preuzima punu odgovornost za plovila na vezu u smislu odgovornosti za njihovo čuvanje, nego se primjenjuje model najma veza ili najma veza i nadzora plovila na vezu.¹ Prema pozitivno-pravnom uređenju

---

¹ Vidi radove, Skorupan Wolff, V.; Padovan, A. V., Postoje li elementi ostave u ugovorima o vezu u lukama nautičkog turizma?, Ćorić, D.; Radionov, N.; Čar, A. (ur.), *Conference Book of Proceedings of the 2nd International Conference on Transport and Insurance Law, INTRANSLAW Zagreb 2017*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017, str. 313-353; Skorupan Wolff, V.; Padovan, A. V., Zašto se na ugovor o vezu ne bi trebale primjenjivati zakonske odredbe o ugovoru o uskladištenju?, Amižić Jelovčić, P.; Klarić, M.; Bolanča, D.; Skorupan

ugovora o vezu tužitelj treba dokazati štetu, činjenicu da je šteta nastala dok je plovio bilo u marini na vezu, te da na plovilu, u trenutku štetnog događaja, nisu boravili korisnik veza ili osobe koje je ovlastio korisnik. Tada se krivnja marine (pružatelja usluge veza) pretpostavlja, što znači da ona treba dokazati da je šteta nastala bez njezine krivnje. Važno je napomenuti kako u praksi postoje razlozi koji mogu dovesti do oštećenja ili uništenja plovila na vezu, za koje marina (pružatelj usluge veza) nije odgovorna. Primjerice, uzrok nastanka štete može biti sudar plovila na vezu s drugim plovilom ili udar plovila na vezu u obalu, oštećenje ili uništenje plovila zbog zapuštenosti ili neodržavanosti, štetna radnja treće osobe, poput vlasnika susjednog plovila koji pravilno i sigurno ne veže svoje plovilo pa, primjerice, zbog nevremena dođe do popuštanja konopa i direktnog kontakta trupova plovila, poprečnog udaranja ili uzdužnog struganja i sl. Brižljivom ocjenom dokaza uz poštivanje pravila o teretu dokazivanja, sud u svakom konkretnom slučaju treba pažljivo ocijeniti sve činjenice i dokaze kako bi pravilno primijenio materijalno pravo u konkretnom slučaju.

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Wolff, V.; Padovan, A. V.; Bulum, B.; Grbec, M.; Musi, M. (ur.), *Zbornik radova 3. međunarodne znanstvene konferencije pomorskog prava – Suvremeni izazovi pomorske plovidbe*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2021, str. 263-294. Popis ostale literature koja se odnosi na iscrpna doktrinarna tumačenja koncepcijskih i pravno-teorijskih pitanja te sudske prakse u vezi s ugovorima o vezu, dostupan je na poveznici <http://www.delicromar.hazu.hr/en/publications/>.

Summary:

**LIABILITY FOR DAMAGE INCURRED BY A VESSEL AT BERTH IN A
MARINA: BURDEN OF PROOF**

*High Commercial Court of the Republic of Croatia
PŽ-6300/2017-4, 9 March 2020*

A berth user as the plaintiff in a dispute sues for indemnity for damage to his boat. At the time of the damage, the boat was at berth at sea in the respondent's marina on the basis of an annual berth contract concluded between the parties to the dispute. In this legal matter, it is not the plaintiff's burden of proof as to who is responsible for the damage caused to his boat. The respondent's contractual liability for damages is presumed, so he bears the burden of proving that he is not liable for damages. The respondent must either prove that the damage to the plaintiff's boat did not occur as a result of his own fault or prove the existence of circumstances that exclude his liability.